

YNGLEFUGLE PÅ
FEM UDVALGTE STRANDENGSSOMRÅDER
VED ROSKILDE FJORD
1991

Notat til Roskilde Amtskommune

udarbejdet af Bo Fisker for Ornis Consult A/S
1991

Ynglefugle på fem udvalgte strandengsområder

Fem strandengsområder ved Roskilde Fjord, beliggende i Roskilde Amt, er undersøgt for omfanget af græsning og ynglebestande af vadefugle og Gul vipstjert.

Undersøgelsen er sammenlignelig med en tidligere, foretaget i 1987 (Fugleoptællinger i Roskilde Fjord 1987, Naturovervågningsrapport nr. 49, Hovedstadsrådet 1988), idet der er anvendt samme metodik.

Optællingerne er udført i perioden 31. maj til 6. juni.

Resultater

Tabel Fem strandengsområder ved Roskilde Fjord: antal ynglepar af vadefugle og Gul vipstjert 1991 (1987 i parentes); områdernes areal (i ha); bestandstæthed (i par/km²) og optællingsdato.

Område	Bolund	Bognæs	Tugholt	Sønderø	Bløden	Ialt
Areal (ha)	12	136	19	9,5	27,5	204
Tæthed vadefugle	58	63	37	84	44	58
- Gul vipstjert	42	0	26	11	37	10
Dato	3/6	31/5	4/6	6/6	6/6	
Arter						
Strandskade	2 (0)	21 (1)	1 (1)	1 (2)	3 (1)	28 (5)
Vibe	3 (2)	35 (6)	2 (3)	1 (1)	3 (4)	44 (16)
Stor præstekrave	1 (0)	7 (1)	3 (0)	5 (2)	3 (1)	19 (4)
Rødben	1 (0)	22 (2)	1 (1)	1 (1)	2 (1)	27 (5)
Almindelig ryle			0 (1)		1 (0)	1 (1)
Gul vipstjert	5 (5)	0 (1)	5 (3)	1 (1)	10 (0)	21 (10)

Bolund (12 ha)

Hele strandengsområdet er afgræsset med kvæg. Græsningstrykket vurderes som svagt (større områder med knæhøjt græs). Omfanget af det afgræssede areal og græsningstrykket er uændret fra 1987.

Vadefuglebestanden i området viser markant fremgang, idet de fire almindelige arter er registreret ynglende i 1991, mod kun

Vibe i 1987. Vadefuglene er knyttet til landtangen, og den fugtige lavning beliggende sydøst herfor.

Bolund rummer en god og tilsyneladende stabil bestand af Gul vipstjert, som formentligt begunstiges af det svage græsningstryk, som betinger gode redemuligheder i tuer med højere græs, omgivet af lavere vegetation.

Bognæs (136 ha)

Tre områder på Bognæs afgræsses. Det drejer sig om de brede nordvendte strandenge, med en sammenhængende indhegning fra Kragevig til Stadelsbakke/Færgebrev. Denne er siden 1987 udvidet med området fra Ølvig/Nørrehoved til Stadelsbakke/Færgebrev. Indhegningen (inklusive Hesteholme) afgræsses af kødkvæg, og græsningstrykket er hårdt (græshøjde 2-10 cm).

På de nordvendte enge findes større lavtliggende områder med strandsøer og loer, som når de er vandfyldte, byder på fine ynglemuligheder for især Rødben og Vibe, og her fandtes relativt store, tætte bestande. Strandskade og Stor Præstekrave er derimod knyttet til områdets udstrakte strandvoldssystemer.

To mindre områder, den inderste del af Gadekæret og indhegningen syd for Skyttehuset er afgræssede, begge med moderat græsningstryk (græshøjde 5-25 cm).

De huser små, koncentrerede bestande af de almindelige vadefuglearter.

Endvidere er et mindre område øst for Herslev Havn indhegnet, men synes nu uafgræsset (græshøjde 25-50 cm), med undtagelse af en lille fold, ligesom den nordlige del af Kransekrog er nyindhegnet, men på optællingstidspunktet uafgræsset. I sidstnævnte område er registreret et enkelt Strandskade-par.

For Bognæs som helhed vurderes græsningstrykket som uændret, hvorimod det afgræssede område, siden 1987 er ændret som omtalt.

Antallet af ynglende vadefugle er mangedoblet siden 1987 (fra 7 til 63 par/km²). Årsagen er uvis, men udvidelsen af det afgræssede område, og det store vandindhold i lavningerne er givetvis af betydning for vadefuglenes ynglemuligheder. I 1987 observeredes talrige vadefugle, som imidlertid ikke fremviste territorialadfærd.

Dette års optælling afspejler tydeligvis Bognæs' store potentiale som vadefuglelokalitet.

Fraværet af Gul vipstjert må ses i lyset af det meget hårde græsningstryk, som ikke efterlader højere græstuer.

Tugholt (19 ha)

Hele området afgræsses af kvier og kalve (indhegning fælles med Bistrup). Græsningstrykket vurderes som svagt (større områder med knæhøjt græs). Omfanget af det afgræssede areal og græsningstrykket er uændret fra 1987.

Områdets nordøstlige del er voldsomt gødet, med stærk opvækst af Stor nælde, sandsynligvis på grund af overløb fra Roskilde kommunes slambassiner, som grænser op til strandengsområdet.

Tugholt rummer små, men tilsyneladende relativt stabile bestande af de fire almindelige vadefuglearter, hvorimod Alm. ryle, der registreredes som ynglefugl i 1987, er ikke konstateret i 1991.

Vadefuglene er koncentreret i den lavt beliggende, mere saltpåvirkede del af området, omkring den lille blød (vig) og den syd for beliggende strandsø.

Gul vipstjert derimod, begunstiges tilsyneladende af den svagtgræssede, højere, tuede vegetation i områdets højere liggende del.

Søndersø (9,5 ha)

Områdets vestlige del afgræsses af heste, mens den østlige del henligger ugræsset med opvækst af høje urter (bl. a. Kæmpebjørneklo). Græsningstrykket vurderes som moderat (græshøjde 10-40 cm). Omfanget af det afgræssede areal og græsningstrykket er uændret siden 1987.

Trods sin bynære beliggenhed, rummer det lille område en af Roskilde Fjords højeste bestandstætheder af vadefugle (84 par/km²).

Strandskade, Vibe og Rødben har små, men relativt stabile bestande, mens bestanden af Stor præstekrave er meget tæt, og gået frem fra 2 registrerede par i 1987 til 5 par i 1991.

Bløden (27,5 ha)

Områdets nordlige del er uafgræsset, og henligger for en stor del som strandrørsump. Den sydlige del afgræsses af kødkvæg. Græsningstrykket er moderat (græshøjde 5-40 cm). Omfanget af det afgræssede areal og græsningstrykket er uændret fra 1987.

Vadefuglene viser markant fremgang i området (bestandstætheden næsten fordoblet). Foruden fremgang for tre af de fire almindelige arter, er Alm. ryle registreret som ynglefugl. Det er imidlertid ikke usandsynligt, at den er overset i 1987. Vadefuglene er knyttet til de større, fugtige lavninger i områdets sydvestlige del.

Gul vipstjert er registreret med 10 par i 1991, i modsætning til 0 par i 1987. Der er ingen tvivl om at den relativt høje bestandstæthed for Gul vipstjert (37 par/km²), afspejler områdets velegnede ynglemuligheder for denne art (større områder med højere græstuer og omgivende lav vegetation). Den manglende registrering i 1987, skyldes uden tvivl at arten endnu ikke havde etableret yngleterritorier (optællingen lå meget tidligt i forhold til artens yngletid (10/5), og maj måned var tilmed meget kold).

Sammenfattende bemærkninger

I alle de undersøgte strandengsområder ses en generel fremgang i bestanden af vadefugle - som et gennemsnit for alle områder, fra 15 til 58 par/km².

Vadefuglenes og Gul vipstjerts afhængighed af afgræsning fremgår også af denne undersøgelse, idet kun et par er registreret uden for de afgræssede områder (et strandskade-par på en nyopskyllet, vegetationsfri grusbanke).

De udvalgte områder er traditionelt gode vadefuglelokaliteter, og de er præget af den stabilitet som det uændrede græsningstryk giver. Bognæs

Bestandstætheden (antal par/km) er beregnet efter hele områdets areal, uanset om kun dele af området afgræsses. Maj måned var kold (2°C under normal) og nedbørsfattig